

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

Ośrodek Debaty
Międzynarodowej

RAPORT: CHINY WOBEC UKRAINY, BIAŁORUSI I ROSJI

Kwiecień 2018

Opracowanie: Ośrodek Spraw Azjatyckich UŁ

I. WNIOSKI

- a. Chińska Republika Ludowa w kontaktach z Ukrainą nadal stawia na inwestycje infrastrukturalne, które mogą okazać się kluczowe dla realizacji inicjatywy Pasa i Szlaku w obliczu słabnącej inicjatywy 16+1;
- b. Białoruś pozostaje silnym sojusznikiem Chin w kontekście współpracy militarnej;
- c. Chiny i Rosja będą konsekwentnie realizować spójną politykę zagraniczną wobec globalnych wyzwań, czego wyrazem jest wizyta Wang'a Yi i Wei Fenhe w Moskwie.

II. CHINY-UKRAINA

6 kwietnia: chińsko-ukraiński okrągły stół dot. ukraińskiego sektora energetyki. Rozmowy tytułowane jako „Chinese investment in the development of Ukraine's Energy” odbyły się w Kijowie. W dyskusji uczestniczyli przedstawiciele ukraińskiego rządu, chińskiej ambasady na Ukrainie, chińskich przedsiębiorców prowadzących działalność na Ukrainie oraz delegacji ukraińskich partnerów współpracujących z chińskimi firmami. Ukraiński wicepremier Volodymyr Kistion podkreślił zainteresowanie ukraińskiego rządu w celu inicjacji wspólnych projektów sektora energii odnawialnej i wezwał przedsiębiorców obu krajów do aktywnej współpracy. Koncepcja ta wpisuje się w ukraińską strategię energetyczną, bowiem w zeszłym roku rząd ukraiński ustanowił cel zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii w kraju na 25% do 2035 roku. Obecnie, udział OZE to jedynie 4%. Zheng Wei, reprezentujący chińską ambasadę na Ukrainie podkreślił gotowość rozwijania wspólnych projektów w sektorze OZE. Spotkanie zostało zainicjowane przez ukraińskie stowarzyszenie „Silk Link”.

6 kwietnia: China Harbor Engineering Company zmodernizuje port w Czarnomorsku. Do porozumienia doszło w ukraińskim ministerstwie infrastruktury, które to ze strony chińskiej zostało podpisane przez Lin Tao, dyrektora CHEC na Ukrainie. CHEC dn. 14 marca br. wygrało publiczny przetarg na pogłębienie portu

w Czarnomorsku. Volodymyr Omelyan, minister ukraińskiej infrastruktury podkreślił, iż przetarg został przeprowadzony poprawnie, eliminując próby korupcyjne. Wartość projektu szacowana jest na 15,6 mln USD a jego realizacja ma zakończyć się do końca 2018 roku. Będzie to drugi projekt prowadzony przez CHEC na Ukrainie, po pozytywnie zakończonych pracach w porcie w Jużne.

7 kwietnia: obwód dniewopietrowski z gigantyczną inwestycją solarną. Największy na Ukrainie prywatny producent energii elektrycznej DTEK oraz China Machinery Engineering Corporation (CMEC) zatwierdziły wspólny projekt budowy farmy solarnej. Instalacja powstanie w centrum Ukrainy (m. Dniepr) a jej moc szacowana jest na 200 MW, co uczyni ją trzecią największą farmą solarną w Europie. Całość projektu wyceniana jest na 282 mln USD. Dyrektor wykonawczy DTEK – Maksim Timczenko – powiadomił, iż projekt zostanie zrealizowany do końca 2018 roku. DTEK dotychczas dysponowało jedną elektrownią słoneczną „Tryfnivska” o mocy 10 MW, której budowa została ukończona w sierpniu 2017 roku, jednak strategia firmy zakłada rozbudowę jej solarnego potencjału do mocy 1000MW w 2019 roku.

12 kwietnia: Oleksandr Serdechnyi: Ukraina przywiązuje dużą wagę do długofalowej współpracy gospodarczej z Chinami. Pierwszy sekretarz ambasady Ukrainy w Chinach na specjalnie zwołanej konferencji prasowej stwierdził, iż oba kraje w obliczu wzajemnych korzyści gospodarczych mają szansę na rozwój partnerstwa. Głównym celem zwołania konferencji prasowej była promocja Forum Ekonomiczno-Handlowego Chiny-Ukraina, które odbędzie się w dn. 29-30 maja br. Serdechnyi podkreślił również, iż Ukraina z zadowoleniem przyjmuje chiński biznes, bowiem ChRL dla Ukrainy jest strategicznym rynkiem traktowanym jako źródło inwestycji w kraju. Przypomnijmy, iż Xi Jinping podczas ubiegłorocznego Światowego Forum Ekonomicznego w Davos w trakcie spotkania z Petro Poroszenką wyraził chęć zwiększenia zaufania politycznego Chin do Ukrainy, a oba kraje mogłyby zacieśnić współpracę edukacyjną, zdrowotną, sportową, kulturalną oraz turystyczną. Ponadto, He Zhenwei, sekretarz generalny China Overseas Development Association przekazał informację, iż w ramach zbliżającego się forum, strona chińska planuje zaproszenie Leonida Krawczuka i Leonida Kuczmy – byłych ukraińskich prezydentów w celu interpretacji polityki współpracy inwestycyjnej między państwami.

21 kwietnia: Chiny planują bezpośrednie połączenie lotnicze Hainanu z Ukrainą. W obliczu zniesieniu reżimu wizowego oraz planów przekształcenia wyspy w centrum logistyki na chińskiej prowincji Hainan, zastępca dyrektora generalnego Biura Spraw Zagranicznych Prowincji Hainan – Dai Zhen – poinformowała o

zwiększeniu liczbę lotów międzynarodowych ze stolicy prowincji Haikou z obecnych 57 do 100 w ciągu najbliższych 3 lat. Dai poinformowała, iż perspektywa utworzenia bezpośredniego lotu z Ukrainy na Hainan jest wysoce prawdopodobna. Przypomnijmy, iż wymóg posiadania wizy uprawniającej do wstępu na wyspę Hainan zostanie zniesiony od 1 maja br.

26 kwietnia: wizyta ambasadora Ukrainy w Chinese Zhongyuan Engineering Corporation. Oleg Dyomin spotkał się z kierownictwem CZEC, która jest największą spółką zależną od państwowego Chinese National Nuclear Corporation (CNNC). Spotkanie miało na celu określenie perspektyw współpracy nad wspólnymi projektami energetyki atomowej na Ukrainie.

III. CHINY-BIAŁORUŚ

6 kwietnia: Wei Fenghe: Białoruś i Chiny stały się prawdziwymi przyjaciółmi. Członek Centralnej Komisji Wojskowej; Rady Państwa oraz minister obrony narodowej ChRL podczas spotkania z Aleksandrem Łukaszenko zwrócił uwagę na sukcesy chińsko-białoruskiej współpracy. W latach 2013-2017 przedstawiciele białoruskiego ministerstwa obrony narodowej siedmiokrotnie składali wizytę swoim odpowiednikom w Chinach, natomiast chińskie delegacje przybyły do Mińska aż 11 razy. W wyniku spotkań doszło do podpisania 5 międzynarodowych porozumień wojskowych. Wei Fenghe wcześniej w podobnym charakterze złożył wizytę w Rosji.

6 kwietnia: Białoruś z umowami na 100 mln USD na dostawy produktów rolnych. Z informacji przekazanych przez ministra rolnictwa i żywności Leonida Zayatsa, dwa zakłady mięsne – Veles Meat oraz Migilev Meat spełniły wymogi fitosanitarne i obecnie są certyfikowane do rozpoczęcia eksportu na rynek chiński. Wartość kontraktów ma przekroczyć 100 mln USD, a marketingiem produktów zajmie się Belarus Food and Agriculture (Shanghai) Co., Ltd. (czyt. wiadomość z 23 kwietnia).

12 kwietnia: Chiny zainteresowane ustanowieniem wszechstronnego strategicznego partnerstwa z Białorusią. Przewodniczący Rady ds. Promowania Współpracy Południe-Południe (CPSSC) - Lu Xinhua – przekazał taką informację białoruskiej agencji informacyjnej BelTA. Według Lu, Xi Jinping i Aleksander Łukaszenko utrzymują bliskie relacje, co jest podstawą do rozwoju wszechstronnego, kompleksowego partnerstwa strategicznego. Wkład w stosunki bilateralne obu krajów ma również fakt ustanowienia chińsko-białoruskiego parku przemysłowego „Great Stone” w okolicach Mińska. Lu jest również przekonany, iż

platforma współpracy Południe-Południe jest podstawą do dalszego wzmocnienia współpracy gospodarczej Chin i Białorusi.

13 kwietnia: kolejne inwestycje w parku przemysłowym Great Stone. Pierwszą z inwestycji będzie produkcja paneli solarnych przez izraelską spółkę, której produkcja w niemal 100% skierowana będzie do Szwajcarii. Kolejnym rezydentem parku będzie chińsko-białoruskie joint-venture SZAO Aviation Technologies, zajmujące się produkcją dronów. Obecnie w parku Great Stone swoje bazy produkcyjne mają 33 przedsiębiorstwa, głównie z ChRL, a ich liczba ma wzrosnąć do co najmniej 40 pod koniec 2018 roku. Według informacji przekazanych przez szefa administracji parku – Aleksandra Yaroshenko, ponad 70% powierzchni parku Great Stone jest już zajęte, bądź zarezerwowane przez firmy prowadzące tam swój biznes. Białoruski wicepremier Anatoly Kalinin wraz z dyrektorem generalnym chińsko-białoruskiej spółki SZAO, Hu Zheng'iem omówili również projekt utworzenia firmy przewozów lotniczych oraz koncernu projektowo-inżynieryjnego w kontekście prowadzenia prac inżynierii lądowej oraz produkcji metalowych konstrukcji dla celów przemysłowych.

23 kwietnia: chińsko-białoruskie joint-venture na rynku ChRL. Belarus Food and Agriculture (Shanghai) Co., Ltd. W wyniku współpracy białoruskiego Meat-Dairy Company oraz chińskiego Drex Food Group rozpoczęło swoją działalność w Szanghajskiej Strefie Wolnego Handlu. Firma zajmie się marketingiem białoruskich produktów na rynku chińskim. W tym kontekście wartym wskazania jest gwałtowny wzrost eksportu białoruskich produktów rolnych na rynek chiński. W okresie styczeń-luty 2018 eksport ten wzrósł o 79% (1,55 mln USD) w porównaniu z analogicznym okresem w ubiegłym roku.

24 kwietnia: Łukaszenko zadowolony ze współpracy z Chinami. Podczas dorocznego przemówienia do białoruskiego społeczeństwa, białoruski prezydent wyraził zadowolenie z szybko rozwijających się stosunków bilateralnych z ChRL. Łukaszenko podkreślił, że więzy pomiędzy państwami rozwijają się dynamicznie, zarówno pod względem ilości jak i jakości. Wpływ na to miało mieć kompleksowe strategiczne partnerstwo (2016 r.), które zapewniło wzajemne zaufanie. Prezydent odniósł się również w pozytywnym tonie do chińskiej inicjatywy Pasa i Szlaku, zaznaczając, iż Białoruś będzie nadal aktywnym ogniwem chińskiej układanki, która jak twierdzi „przynosi obopólne korzyści, ponieważ oparta jest na wspólnym rozwoju i wzajemnym wsparciu”.

26 kwietnia: chińsko-białoruskie połączenie drogowe? Białoruskie Ministerstwo Transportu i Komunikacji jest zaangażowane w projekt zorganizowania międzynarodowej trasy tranzytowej między Białorusią i Chinami. Spotkanie chińskich i białoruskich członków resortów transportu w tej sprawie odbyło się w Mińsku. Obie strony opracowały wstępną wersję projektu, która zostanie przedstawiona wewnętrznym komisjom państwowym. Kolejna runda negocjacji nad projektem ma odbyć się we wrześniu 2018 roku.

IV. CHINY-ROSJA

1 kwietnia: Chiny zainteresowane budową kolei wysokich prędkości w Rosji. Projekt zakłada utworzenie połączenia Moskwy z Kazaniem. Inwestycja umożliwiłaby skrócenie czasu podróży z obecnych 14 do 3,5 godziny. Skład miałby poruszać się z prędkością do 400 km/h. Projekt miałby zostać w całości kredytowany przez stronę chińską a wartość projektu szacowana jest na 5,2 mld USD. Rosyjskie Koleje po realizacji ww. inwestycji rozważają podjęcie kolejnego projektu kolei wysokich prędkości łączącego Rosję i Stany Zjednoczone przez Alaskę.

5 kwietnia: Wang Yi z wizytą na Kremlu. Chiński minister spraw zagranicznych spotkał się z prezydentem Putinem oraz ministrem spraw zagranicznych Ławrowem. Rozmowy dotyczyły reform wewnętrznych w obu państwach oraz przyszłego szczytu Szanghajskej Organizacji Współpracy w Qingdao, na którym pojawi się rosyjski prezydent. Chińskiemu dyplomacie towarzyszył również członek minister obrony narodowej ChRL, Wei Fenghe.

13 kwietnia: Chiny i Rosja utworzyły nowy projekt inwestycyjny. Chińskie Communication Construction Company Industrial Investment Holding wraz z Silk Road Planning Research Center i Rosyjskim Funduszem Rozwoju Dalekiego Wschodu utworzyły wspólny instrument inwestycyjny w wysokości 3,1 mld USD w celu rozwoju wschodniej Rosji. Zgodnie z umową, projekt zakłada m.in. utworzenie specjalnej strefy ekonomicznej na terenach Wschodniej Syberii. Centrum finansowym inwestycji zostanie Władywostok.

24 kwietnia: Chiny i Rosja wzmacniają współpracę dot. przestępczości transgranicznej. Z informacji przekazanych przez Guo Shengkuna, szefa Komitetu Spraw Politycznych i Prawnych KPCh, w obliczu kompleksowego strategicznego partnerstwa, oba państwa stanęły przed wyzwaniem wzmocnienia współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa, w tym zwalczania terroryzmu i cyberprzestępczości.

Guo udał się do Moskwy, gdzie z przedstawicielami rosyjskiego departamentu bezpieczeństwa dyskutował nad implementacją wspólnych mechanizmów przeciwdziałającym zagrożeniom transgranicznym.

26 kwietnia: Marynarka wojenna Chin i Rosji odbędzie wspólne ćwiczenia. Rzecznik prasowy chińskiego ministerstwa obrony Wu Qian powiadomił, iż w tym roku odbędą się wspólne manewry chińskiej i rosyjskiej marynarki wojennej w porcie w Qingdao. Dokładna data oraz charakter ćwiczeń jest obecnie przedmiotem konsultacji.

30 kwietnia: Chiny, Rosja, Indie i Pakistan odbędą wspólne ćwiczenia wojskowe. Ćwiczenia zorganizowane w ramach współpracy Szanghajszej Organizacji Współpracy odbędą się w sierpniu br. w górach Ural. Ćwiczenia te mają symboliczny charakter, ponieważ będą to pierwsze w historii wspólne ćwiczenia pakistańskiej i indyjskiej armii. Celem inicjatywy jest utworzenie sprawnego mechanizmu obrony przeciwko zagrożeniom terrorystycznym w ramach SOW.

KOMENTARZ

1. Chiny planują intensyfikację współpracy z Ukrainą. Rzecznik biura informacyjnego Rady Państwa Chińskiej Republiki Ludowej – Hu Kaihong – zauważył potrzebę wzmocnienia komunikacji i intensyfikacji wymiany handlowej z Ukrainą. Biorąc pod uwagę zapowiedziane Forum Ekonomiczno-Handlowe Chiny-Ukraina, które odbędzie się pod koniec maja br., należy spodziewać się wzrostu chińskich inwestycji na Ukrainie. Ponadto, Kijów stara się również przyciągnąć chińskich turystów, poprzez organizację warsztatów dla 35 chińskich touroperatorów. Dodatkowo, planowane projekty przedsięwzięte przez China National Nuclear Corporation oraz China Machinery Engineering Corporation wskazują na wzrost geopolitycznej wartości Ukrainy w polityce zagranicznej ChRL.

Ukraina nadal pozostaje areną walki politycznej pomiędzy Chinami, USA i Rosją, bowiem amerykańską odpowiedzią na zacieśnianie się chińsko-ukraińskich więzi jest finalizacja umowy dotyczącej dostarczenia systemu rakiet przeciwpancernych Javelin na Ukrainę. Zapowiadany od grudnia 2017 projekt wojskowy o wartości 47 mln USD wycelowany jest w rosyjską obecność na wschodzie kraju. Prezydent Ukrainy Petro Poroszenko na portalach społecznościowych wystosował podziękowania w stronę amerykańskiej administracji.

2. Białorusini w obliczu ustanowienia wszechstronnego strategicznego partnerstwa z Chinami w pierwszym rządzie stawiają na współpracę militarną.

Zważywszy na fakt, iż oficjalna wizyta chińskiego szefa MON Wei Fenhe trwała 4 dni, można oczekiwać, iż chińsko-białoruska współpraca militarna nabierze znacznego tempa. Według doniesień medialnych, chiński minister musiał mieć poważne powody, aby pozostać na Białorusi przez 4 dni zwłaszcza, iż wizyta nie obejmowała odwiedzin związków wojskowych lub podpisania wcześniej uzgodnionych dokumentów. Jasnym jest, iż największym beneficjentem tego porozumienia będzie strona chińska, bowiem siły rakietowe ChAL-W bazują na mobilnych kompleksach, których największym producentem jest Białoruś. Motywacjami Mińska nadal pozostaje współpraca wojskowo-techniczna, w szczególności w kontekście produkcji i modernizacji swojego potencjału rakietowego. Na kanwie chińsko-białoruskiego porozumienia, w dniach 10-12 kwietnia odbyły się wspólne manewry armii rosyjskiej i białoruskiej w okolicach Brześcia. Białoruś może być zatem brana pod uwagę militarnego aliansu w trójkącie z Rosją i Chinami.

Biorąc pod uwagę stosunki gospodarcze, sztandarowy projekt parku przemysłowego Great Stone nadal zyskuje na znaczeniu. Inicjatywa ta staje się na tyle atrakcyjna, iż przyciąga inwestycje krajów trzecich (m.in. z izraelskim kapitałem). Ponadto, Białoruś uzyskała dostęp do chińskiego rynku poprzez utworzenie spółki joint venture - Belarus Food and Agriculture (Shanghai) Co., Ltd. Jak wynika z danych statystycznych, białoruski eksport do Chin jest co raz bardziej zależny od produktów rolnych. W okresie styczeń-luty 2018 eksport ten wzrósł o 79% (1,55 mln USD) w porównaniu z analogicznym okresem w ubiegłym roku. Również planowane połączenie drogowe Chin i Białorusi wzmocni pozycję Mińska w regionie. Mówi się, iż poprzez realizację tego projektu, Białoruś znacznie zbliży się do stałego członkostwa w strukturach Szanghajskiej Organizacji Współpracy, by zminimalizować proces biurokracji przy transporcie towarów oraz zmaksymalizować zyski z tego tytułu. Projekt ten naturalnie łączony jest z chińską inicjatywą Pasa i Szlaku.

3. W obliczu sankcji gospodarczych USA wobec Rosji i napiętej polityki celnej na linii Pekin-Waszyngton, Chiny i Rosja stawiają na spójną politykę ekonomiczną.

Przykładem tego może być kolejna dewaluacja chińskiego yuana i rosyjskiego rubla w obliczu podniesienia przez USA stóp procentowych. Amerykański prezydent Donald Trump w poście na Twitterze uważa takie praktyki za niedopuszczalne. Rzeczniczka Białego Domu Sarah Sanders potwierdziła, iż Chiny są bacznie obserwowane przez Departament Skarbu Stanów Zjednoczonych i w niedługim czasie mogą być oznaczone jako manipulator walutowy.

Po rządowych wizytach Wanga Yi i We Fenghe z raportu opublikowanego przez chiński MSZ możemy wyczytać, iż Władimir Putin określił stosunki chińsko-rosyjskie jako strategiczny wybór, a nie „małżeństwo z wyboru”, gdyż obie strony stają się wszechstronnymi strategicznymi partnerami, co jest świadomą decyzją obu stron. Wang Yi wtórując swojemu przedmówcy, odniósł się do amerykańskich planów taryfowych skierowanych w stronę Chin, oskarżając Waszyngton o „czystą ekonomiczną hegemonię”. Według rosyjskiej agencji prasowej TASS, Wei podczas spotkania ze swoim rosyjskim odpowiednikiem Siergiejem Szojgu miał być mniej powściągliwy w swoich wypowiedziach, bezpośrednio mówiąc o manifestacji bliskich związków wojskowych pomiędzy Pekinem i Moskwą w kontekście kryzysu dyplomatycznego Rosji i USA.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

RAPORT: CHINY WOBEC UKRAINY, BIAŁORUSI I ROSJI – Kwiecień 2018 jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Ośrodka Spraw Azjatyckich i Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej w Łodzi. Utwór powstał w ramach konkursu *Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej 2017-2018*. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o konkursie *Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej 2017-2018*.

Zadanie publiczne współfinansowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej.

Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Łodzi

ul. Lindleya 5a, pokój nr 7, 90-131 Łódź, tel.: 42 635 42 34, www.rod-m-lodz.pl

Ośrodek Debaty
Międzynarodowej
Łódź

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

 **OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH**

**RAPORTY
OPINIE
DORADZTWO**

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Łodzi

ul. Lindleya 5a, pokój nr 7, 90-131 Łódź, tel.: 42 635 42 34, www.rodm-lodz.pl